І чужому научайтесь,
і свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 150 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 13-го СЕРПНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 13, 1964 No. 150 VOL. LXXI.

ЗАКОНОПРОЄКТ ПРОТИ ВБОГОСТИ ПЕРЕДАНО ПРЕЗИДЕНТОВІ НА ПІДПИС

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ ЗБІЛЬШИЛА АСИҐНУВАННЯ НА ПЕНСІЇ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ

Вашингтон. — Всупереч сподіванням, що схвалений востаннє Палатою Репрезентантів законопроєкт про боротьбу проти вбогости зустрінеться з деякою опозицією в Сенаті і що тому буде затримка в його затвердженні, Сенат затвердив цей законопроєкт на своєму засіданні в дні 11-го серпня без більших дискусій і зараз же після того цей законопроєкт переслано до Білого дому для підпису Президентові. Так легко і спокійно закінчилася довготривала міжпартійна боротьба в цій справі на терені Конгресу. Під час голосування над цим законопроєктом було присутніх всього яких 10 сенаторів, більшість із яких заявилися за затвердженням законопроєкту. Додані Палатою Репрезентантів поправки й доповнення до цього законопроєкту були прийняті поіменним голосуванням. В Конгресових колах сподіваються, що президент Джансон, з ініціятиви якого цей законопроєкт був опрацьований і переданий на розгляд і затвердження Конгресу, підпише його негайно, щоб започаткувати здійснювання встановленої ним програми боротьби із вбогістю та злиднями в ЗДА ще перед виборами. Закон передбачає асиґнування $947 500 000 на реалізацію запланованої акції проти вбогости. Водночас із цим законопроєктом передано Президентові до підпису також законопроєкт про програму харчових марок, зв'язану частинно теж із програмою боротьби проти вбогости. Ці харчові картки будуть видавані потребуючим родинам і за них вбогі зможуть закупповувати харчові запаси. Схвалення обох цих законопроєктів вважають видатною перемогою Демократичної партії; більшість республіканців, на чолі із сенатором Голдвотером трактують започатковану президентом Джансоном програму боротьби проти вбогости передвиборчим маневром Демократичної партії, обрахованим на здобуття голосів виборців. Того самого дня, у вівторок 11-го серпня, Палата Репрезентантів схвалила законопроєкт про збільшення платень для ветеранів на загальну суму $44 000 000 в найближчому році. В цілому це збільшення коштуватиме федеральну скарбницю $111-000 000 на протязі найближчих п'яти років. Більшість із признаної суми іттиме на підвищення пенсій ветеранам, які закінчили вже 65 років. Досі ветерани цього віку одержували спорадичну допомогу у формі бонусів і то тільки тоді, якщо вони були незатрудненні і якщо їх непрацездатність не була меншою від десяти процентів. Прийняте законопроєкт про збільшення пенсій в Палаті Репрезентантів 388 голосами проти 0 і зараз же після того переданий його на розгляд і затвердження Сенату.

Рокефеллер зустрічався з Голдвотером у справі єдности Республіканської партії

Вашингтон. — У вівторок 11-го серпня сенатор Беррі Голдвотер і губернатор Нелсон Рокефеллер відбули тут довірочну розмову, темою якої, звичайно, була справа єдности Республіканської партії. Обидва заявили журналістам, що не можуть покищо сказати нічого про ті переговори. Вони тим цікавіші, що губернатор Рокефеллер під час Конвенції Республіканської партії в Сан Франціско був одним з противників сенатора Голдвотера. Представник Рокефеллера у Ню Йорку сказав журналістам, що на підставі тієї розмови стане ясно, чи прийме він запрошення до участи в конференції, що в Гершей, Па., де 12 серпня почалася конференція в справі передвиборчої єдности Республіканської партії. Є, однак, усі підстави сподіватись, що губернатор метрополітального стейту Ню Йорку, Н. Рокефеллер, підтримуватиме кандидатуру сенатора Б. Голдвотера на президента уряду ЗДА.

Пентагон заперечує твердження Голдвотера, що нуклеарна сила ЗДА зменшилася в цій декаді

Вашингтон. — Департамент оборони заявив, що сенатор Голдвотер помиляється, кажучи, ніби під час цієї декади, себто урядування демократичної партії, нуклеарна збройна сила ЗДА значно понизилась. Пентагон твердить, що та заява „не відповідає фактам" та навіть назвав її „тотальною фальшивкою". Сенатор Беррі Голдвотер, виступаючи на конвенції військових організацій, сказав, що нуклеарна сила ЗДА зменшується під сучасну пору та спаде на 90 відс. у наступній декаді у вислід політики сучасної адміністрації. Асистент міністра оборони і публічних справ, Артур Силвестер з Пентагону, заперечуючи твердження Голдвотера, повідомив, що в 1970 році ЗДА збільшать кількість нуклеарного озброєння на два з половиною рази відносно 1961-го року. Пентагон твердить, що у 1970 р. буде досить бомбардувальних літаків, які можуть везти нуклеарні бомби, в додаток до все зростаючої кількости ракетної зброї.

В АМЕРИЦІ

● **У негритянській дільниці Брукліну в Ню Йорку**, де відбувались заворушення і де урядова комісія й досі провадить облік знищених крамниць, — відкрилось федеральне бюро для допомоги представникам усіх меншостевих груп відкривати свої підприємства. Бюро знаходиться на Фултон стріт, 1420.

● **У Далласі дистриктовий суддя Джан Вайд** повідомив, що він буде судити двох негрів, які забили там 18-річного білого юнака у місцевому парку. Тоді ж було поранено й іншого білого юнака, але не смертельно. Два негри вже признались, що вони стріляли на тих юнаків.

● **З Елленвіл, Ню Йорк, у Кетскильських горах**, повідомляють, що понад 600 добровільців беруть участь у гашенні великої лісової пожежі, яку вже взято під контролю. За останню суботу й неділю згоріло 800 акрів лісу в горах.

● **Міністерство внутрішніх справ** підготувало „золоту мапу Аляски", на якій вказано 200 місць, де варто шукати золота. Хоча його там не досить, щоб ефектовно розробляти золоті родовища, однак самітні шукачі напевно знайдуть винагороду за свою важку працю.

● **80-річний конґресмен** К. Вінсон з Джорджії звернувся з закликом до південних стейтів, щоб вони голосували за демократичного кандидата, а не за сен. Беррі Голдвотера. Вінсон належить до т. зв. поміркованих.

● **Як повідомляє „Крісчен сенчері" маґазин**, багато членів Конґреґаційної Церкви знизили свої датки на церкву там, де їхні духовники проповідують з амвонів інтеґрацію.

ЧІЛЕ ЗІРВАЛО ДИПЛОМАТИЧНІ ЗВ'ЯЗКИ З КОМУНІСТИЧНИМ РЕЖИМОМ КУБИ

Сантіяго. — Чілійський уряд подав у вівторок 11-го серпня офіційно до відома, що він зриває дипломатичні взаємини з комуністичною Кубою. Переведено цю акцію у зв'язку з рішенням конференції міністрів закордон. справ країн об'єднаних в Організації Американських Держав, яка закінчилася 26-го липня ухваленням резолюції про дипломатичні й економічні санкції у відношенні до комуністичної Куби. За цими санкціями голосувало тоді 15 держав і чотири — між ними й Чіле — проти. Після прийняття резолюції меншість підчинилася рішенню більшости. З тих, що голосували проти резолюції, утримують дипломатичні взаємини з Кубою ще Болівія, Уругвай і Мехіко. Уряд Болівії заявив, що він підчиниться волі більшости, але не хоче бути першим в тій акції і зачекає, аж це зроблять другі. Уругвай подав до відома, що справу взаємин з Кубою він візьме ще на розгляд. Одиноке тільки Мехіко заявило, що воно виконає рішення вашингтонської конференції тільки тоді, як прийнята нею резолюція буде визнана законною Міжнародним Трибуналом Справедливости в Газі. Санкції проти Куби схвалено на підставі вимог Венесуелі. Прийняв чілійський уряд своє рішення після того, як ліві елементи в країні почали погрожувати йому заворушеннями і демонстраціями. Проголосив рішення чілійського уряду президент Алессандрі, каденція якого кінчається у вересні цього року.

Сенат зменшив закордонну допомогу на 216 мільйонів

Вашингтон. — Під час дебат над справою запропонованої президентом Джансоном програми закордонної допомоги, що відбулися у вівторок 11 серпня ц. р., Сенат прийняв 50 голосами проти 35 поправку демократичного сенатора Вейна Морза про редукцію передбаченого на здійснення цієї програми бюджету до $3.25 більйона, значить, на $216-700 000 менше, як це затвердила сенатська комісія для закордонних справ і на $226-700 000 менше, як цього вимагав президент Джансон. Водночас із цим, на цьому ж засіданні Сенату прийнято 49 голосами проти 38 поправку республіканського сенатора з Дакоти Карла Е. Мундта про збільшення процентової ставки від уділюваних на економічний розвиток позичок. Прийняття такої поправки причиниться до того, що позички з федеральної скарбниці ЗДА будуть такі ж „тяжкі" до одержування і пізнішого їх сплачування, як позички Світового Банку чи Експортово-Імпортового Банку ЗДА. Ухвалення обох поправок було деякою несподіванкою для демократичної більшости в Сенаті і частинно також поразкою для уряду президента Л. Б. Джансона.

Роберт Кеннеді хоче кандидувати на сенатора від стейту Ню Йорк

Ню Йорк. — Генеральний прокуратор Роберт Ф. Кеннеді, молодший брат покійного Президента, сказав у колі своїх знайомих, що він бажав би кандидувати на сенатора від міста Ню Йорку. Сподіваються, що найвпливовіший тут демократ, посадник Ню Йорку, Роберт Вагнер підтримає його кандидатуру. Вже декілька разів Вагнер висловлювався про Роберта Кеннеді, як про найкращого кандидата на сенатора. Конгресмен Семюел Страттон, який також бажав кандидувати на сенатора від міста Ню Йорку, довідавшись про бажання Роберта Кеннеді, заявив, що це покищо не означає жадних змін, доки Роберт Кеннеді не зголосив формально своєї кандидатури. У вівторок, 12 серпня, журналісти запитували Роберта Вагнера на пресконференції в міській управі, чи він підтримує кандидатуру Р. Кеннеді на сенатора, і щодо разу Вагнер говорив про Р Кеннеді як про найкращого кандидата.

Пожежа лісів білля Елленвілл не зайняла теренів Союзівки

У зв'язку з новинкою в понеділковому числі нюйорської газети „Дейлі Нюс" про пожежу в лісах Кергонксону і Мінневаски, в якій було сказано, що пожежа загрожувала будинкам Оселі Українського Народного Союзу біля Кергонксону „Союзівка", управа цієї оселі повідомляє, що пожежа, яка почалася була в суботу 9-го серпня і внаслідок якої згоріло понад 1 000 акрів лісу, не зачіпила ні забудовань Союзівки, ні навіть лісових теренів, що належать до неї. Загрози поширення пожежі на терени Союзівки немає, бо в понеділок 10-го серпня вона вже була опанована і для ліквідації решток вогню причинився у великій мірі дощ, який почав падати вночі з понеділка на вівторок.

ТУСМ матиме свою сторінку в „Свободі"

Товариство Української Студіюючої Молоді ім. Миколи Міхновського, відоме під скороченою назвою ТУСМ, уже вкороті матиме в „Свободі" свою періодичну сторінку, як її мають інші молодечі, студентські та спортові організації. Справа цієї сторінки була одною з причин відвідин репрезентантів ТУСМ в Головній Канцелярії УНСоюзу та у в-ві „Свобода" у вівторок, 11-го серпня ц. р. На фото, зняте під час цих відвідин, сидять (зліва): Христина Кульчицька — секретар Управи ТУСМ, Орися Пащак — член Управи, гол. предс. УНС Йосип Лисогір, голова ТУСМ Богдан Кульчицький та Ігор Заяць, заст. голови ТУСМ.

ПЕРША ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI

Папа Павло VI підписує у своїй літній резиденції Кастель Гандольфо свою першу енцикліку „Його Церква . . ."

Папа Павло VI перелетів гелікоптером 90 миль

Рим. — Папа Павло VI перелетів в минулий вівторок 11 серпня гелікоптером віддаль 90 миль поміж своєю літньою резиденцією в Кастель Гандольфо на півдні від Риму і містечком Орвієто на північ від італійської столиці. Папа полетів до Орвієто з 700-річчя встановлення римо-католицького свята Божого Тіла. Вівтар церковці у Больсена біля Орвієто є одним з найбільших релігійних пам'яток, пов'язаних з легендою про чудо, яке там сталося в 1263-му році. Гелікоптер Папи приземлився на летовищі біля Орвієто, після чого Папа поїхав автом до Больсени. З цієї нагоди пригадують, що Папа Павло VI користувався літаком в своїй подорожі до Святої Землі в січні цього року, та ще як кардинал в Мілано летів раз гелікоптером. Його попередник Папа Іван XXIII, часто їздив до різних святинь і шпиталів у Римі. Але від 1870 до 1929 рр. римські Папи вважали себе „в'язнями Ватикану". Щойно Лятеранські пакти з 1929 р. переламали ту ізоляційну традицію. Під час цієї останньої подорожі Папи Павла VI тисячі вірних італійців вітали його, де тільки він появився.

Американська фльота готова до відплатних дій проти Комуністичного Китаю

Сайгон. — Контр-адмірал Роберт Мур, командант стаціонованої на водах В'єтнаму частини могутньої Сьомої фльоти, та шеф його штабу капітан Джеймс Денісле, заявили, що та ударна група Сьомої фльоти, яка складається з кругло 70 морських одиниць, готова до негайних відплатних дій проти Комуністичного Китаю, якщо б комуністичні кораблі або літаки, наслідуючи північно-в'єтнамські моторово-торпедні човни, заатакували американські кораблі, Американські чинники в Півден. В'єтнамі знають, що на острові Гайнан поставлено в стан бойової готовости тамошні ескадрилі комуно-китайських літаків. Південно-в'єтнамські військові кола, включно з прем'єром генералом Нгуєном Ханом твердять, що китайські комуністи стаціонували на терені Північного В'єтнаму деякі свої сухопутні частини та прислали Північному В'єтнамові 15 джетів совєтського типу МІГ-17. Американці приземлили у Південному В'єтнамі своїх 102 бойових літаків - джетів. Секретар оборони Роберт Мек-Намара передбачував на недавній пресовій конференції, що китайські комуністи пішлють літаки Північному В'єтнамові. Ці літаки значно гірші за американські суперсонічні джети.

Бельгія лякається за життя тисячів своїх громадян у Конго

Брюссель.— Керівні бельгійські чинники рішуче заперечують, наче б Бельгія рішила взяти активну участь у збройному поборюванні лівих конголійських партизанів, чи ніби вона вислала до Конга своє військо чи приділила 200 своїх старшин, які вишколюють конголійських вояків, до фронтових військових частин. Що більше, речник бельгійського уряду заперечив, наче б заступник державного секретаря Аверелл Гарриман, який приїздив до бельгійського уряду в справі гострої кризи в Конго в минулому тижні, пропонував Бельгії взяти активну участь у війні проти партизанів. На східних конголійських землях, опанованих тепер партизанами, що ними керують доморослі і закордонні комуністи, перебувають коло 1.100 бельгійців, — чоловіків, жінок і дітей. Це здебільша службовики бельгійської промислової компанії. Активна участь Бельгії у війні проти тих партизанів насправді рівнялася би засуду смерти для всіх тих бельгійців, що їх партизани винищили б. На всьому терені Конго є коло 40.000 бельгійців. Вони тепер мусять рахуватися з пливкими тамошніми політичними відносинами, якщо хочуть зберегти своє життя і майно, і мусять зберігати своєрідну „нейтральність" в боротьбі різних племен, груп і партій у Конго.

Голова італійського сенату вступив в обов'язки президента держави

Рим. — Цезаре Мерцагора, голова італійського сенату після наради з прем'єром Альдо Моро і головою нижчої палати парляменту Брунетто Бучареллі Дуччі, перейняв урядування, як тимчасовий президент Італії. Італійський президент Антоніо Сені дістав наприкінці минулого тижня мізковий удар і хоч перші лікарські бюлетини були оптимістичні, проте недужий президент має трудноці у своїх рухах і мові і тому в найкращому випадку мусить проминути довший час, поки він зможе урядувати. Антоніо Сені був кількакратним прем'єром та міністром хліборобства й закордонних справ. Він був, як учений фахівець сільського господарства, професором і ректором Соссарського університету в Сардинії. Хоч консерватист із Християнсько-демократичної партії, він перевів був в Італії земельну реформу, внаслідку якої м. і. він сам втратив частину свого земельного мастку. Антоніо Сені став президентом Італії в травні 1962 року, а в січні цього року приїздив з відвідинами до президента Джансона до Вашингтону. За італійською коституцією президент Сенату заступає президента республіки під час його тимчасової нездібности до праці. Коли б ця нездібність виявилась постійною, або коли б президент помер, з'єднані палати парляменту оберуть нового президента.

ТУРЕЧЧИНА ПРОПОНУЄ ГРЕЦІЇ ЗАМИРЕННЯ В СПРАВІ КІПРУ

Анкара. — Турецький прем'єр Ізмет Іноні післав грецькому прем'єрові Георгієві Папандреу листа, збереженому в приязному тоні, з пропозицією, щоб той приєднався до його заходів в справі осягнення мирного порозуміння в справі Кіпру. Турецький прем'єр твердить, що така мирна конструктивна розв'язка можлива впродовж найближчого місяця та вихідним пунктом для шукання такої розв'язки є спільність „державних інтересів і ідеалів" Туреччини і Греції. Розмови, ведені в головній кватирі мирового посередника Об'єднаних Націй для справи Кіпру, фінського дипломата Сакарі Туоміої, в Женеві, перервались в минулому тижні, коли між кіпрськими греками і турками відновились бої і коли Туреччина внаслідку тих боїв перевела бомбардування Кіпру. Ті розмови, які тривають вже сім місяців і не могли довести до порозуміння, мають тепер відновитись і пожвавитись. Британський прем'єр Алек Дуглас Гюм висловився оптимістично про хід тих мирових заходів. Сам Туоміоя заповів виїзд в найближчих днях знову до столиць Кіпру, Туреччини і Греції. Туреччина пропонує поділ Кіпру на автономні грецькі і турецькі обшири, проти чого рішуче виступає кіпрський президент Макаріос. Греція змагає до з'єднання Кіпру з Грецією, але президент Макаріос хоче зберегти державну незалежність Кіпру, із скасуванням протекторату Британії, Греції і Туреччини над Кіпром і її опікунства, базованою на договорах з Цюріху і Лондону з 1961 року. Однак Туреччина буцім-то готова погодитися на з'єднання Кіпру з Грецією, під умовою, що Кіпр, а Греція гарантуватиме права турецьких мешканців Кіпру. Звернення кіпрсько-грецького президента Макаріоса за допомогою до Совєтського Союзу буцім-то породило опозицію збоку деяких кіпрсько-грецьких міністрів та лідера кіпрсько-грецьких націоналістів, генерала Георга Гріваса, противника кіпрських комуністів і совєтських заходів перетворити Кіпр у Кубу на Середземному морі. Грецький прем'єр Георг Папандреу також не підтримує кіпрського президента Макаріоса в його політиці у відношенні до кіпрських турків та до Совєтського Союзу і тому Греція не поспішила Кіпрові з негайною допомогою, коли турецькі літаки бомбардували Кіпр. У Кіпрі з цього приводу настало збентеження і огірчення проти Греції. Кіпрсько-грецький міністер закордонних справ Спірос Кіпріяну полетів негайно до Атен. В головній кватирі НАТО у Парижі відбулись наради командантів збройних сил НАТО генерала Лаймена Лемніцера з представниками Туреччини і Греції.

Зенон Россідес, представник Кіпру, під час дебат в Раді Безпеки ОН.

Канцлер Ергард стверджує банкрутство східно-німецького режиму комуністів

Бонн. — З нагоди третіх роковин збудування комуністами внутрішньо - берлінського муру появилось в Німеччині багато заяв та між ними заява західно - німецького канцлера Людвіґа Ергарда. Він ствердив, що фальшивий було виправдування берлінського муру браком робочих сил й іншими господарськими труднощами, що їх ніби спричинювала масова втеча східних німців на захід, бо впродовж останніх трьох років господарська ситуація в Східній Німеччині не поправилася, а ще погіршилася. Канцлер Ергард назвав берлінський мур символом комуністичної тиранії та банкрутства комуністичної системи в Східній Німеччині. Він ствердив теж, що ані в Східньому ані в Західньому Берліні мешканці не не примирились з існуванням того муру та що 54 особи, головно юнаки й дівчата, які згинули з комуністичних рук при спробах втечі на захід вже після здвигнення комуністами того муру, це герої боротьби за волю і єдність Берліну і Німеччини. Посадник Західнього Берліну Віллі Брандт, лякаючись, що з нагоди тієї сумної третьої річниці можуть відбутися демонстрації з прикрими наслідками, видав відповідний заклик до населення міста. Ніде не заколочено спокою.

У СВІТІ

● **Британський морський міністер, лорд Джелліко**, заявив, що британська морська фльота на Далекому Сході поставлена в стан гострого поготівля з уваги на грізну ситуацію у В'єтнамі. Британія заявила свою солідарність з Америкою щодо політики у відношенні до Південної Азії.

● **У грецькому портовому місті Пірей** прийшло до бійки між кругло 200 єгипетськими арабами та жидами, членами залог і пасажирами єгипетського корабля „Альґазаєр" і ізраїльського корабля „Ціон", що заякорились один біля одного. Причиною бійки, у висліді якої було 12 осіб потурбованих, були образливі слова, кинені єгипетськими студентами на адресу дружини одного з ізраїльських моряків.

● **Совєтський Союз** закінчив будування сіті нафтопроводів на терені Союзу та до всіх своїх сателітних держав. Ця нафтопроводна сіть охоплює 8.000 миль. Нафтові совєтські проводи ведуть з Кавказу, Уралу і надволжського обширу до Польщі Чехословаччини, Мадярщини і Східньої Німеччини, як теж на Білорусь. Намагання ЗДА, щоб Британія не продавала Совєтам сталевих рур на отакі проводи — не мали успіху.

● **У Копенгаґі** відбувається в цьому тижні міжнародній з'їзд лікарів, психологів і соціяльних робітників із 42-ох країн, разом яких 700 фахівців, у справі поборювання умових недуг. На тому конґресі будуть виголошені 167 доповідей. У світі є тепер кругло 1 мільйон осіб умово недорозвинених або цілком хворих.

● **Еспанія** має великий клопіт з політичними втікачами на її території. Коли Швайцарія і Анґлія були колись прибіжищами для лівих втікачів, то Еспанія стала таким прибіжищем для втікачів із правого табору. Перебувають там тепер скинений революцією колишній домініканський диктатор Рафаель Леонідас Трухілльо, колишній арґентинський президент Хуан Перон, колишній бельгійський коляборант Леон Деґрель і інші. Тому, що кожний з них продовжує конспіративну політичну роботу — заінтересовані держави протестують.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Занепад престижу ОН

Слабість Об'єднаних Націй — це віддавна всім відома правда, так само, як і причини тієї слабости: брак екзекутивного апарату, право „вета" Совєтського Союзу в Раді Безпеки ОН, насичення членства ОН азійсько - африканськими державними новотворами з мінімальним знанням і розумінням міжнародних проблем, хронічна фінансова криза, яка не турбує держав - членів, що або не хочуть платити своїх зобов'язань, або не мають з чого платити. Це такі хронічні болячки Об'єднаних Націй, що навіть теперішній їх генеральний секретар, бірмієць У Тант, куди „співіснувальніший" за своїх попередників Тригве Лі і Дага Гаммершилда, зрозумів уже, де корінь лиха. Він признав, що ОН повинні мати свої постійні збройні сили, і, зазнавши невдачі у своїй минуломісячній подорожі до Москви в справі залеглих боргів СССР до каси ОН, подався негайно до Вашингтону — шукати допомоги, як вийти з тієї сліпої вулиці.

Останні тижні і дні принесли ще два наявні, яскраві докази слабости Об'єднаних Націй і занепаду їхнього міжнародного престижу. До затяжної партизанської війни в Південному В'єтнамі Об'єднані Нації не втручалися з тієї формальної причини, що ні Північний, ні Південний В'єтнам не належать до тієї установи. Аж З'єднані Держави дали Об'єднаним Націям змогу зробити це: вони заскаржили до Ради Безпеки Північний В'єтнам за обстрілювання американського нищільника на міжнародних водах затоки Тонкіну. Сов. Союз негайно зажадав запросити на дебати в Раді Безпеки Північний В'єтнам. Це й зроблено, однак Північний В'єтнам не тільки відкинув запрошення, але й відмовив взагалі Об'єднаним Націям права займатися проблемою В'єтнаму. Очевидно, що це був маневр, подиктований комуністичним Китаєм, що використав свого північнов'єтнамського сателіта для здискредитування Совєтського Союзу. Але здискредитовано водночас і Об'єднані Нації.

Другий яскравий приклад безпорадности Об'єднаних Націй дали події на Кіпрі. Здавалося, що коли навіть Совєти погодилися на створення і вислання на Кіпр 6-тисячного міжнародного війська ОН, то запанує там спокій і визначений Радою Безпеки 6-місячний реченець для переговорів про тривку розв'язку кіпрської проблеми буде аж надто вистачальний. У практиці виявилось, що присутність на Кіпрі міжнародного війська ОН з його індійським командантом-генералом та політичною місією ОН не перешкодила ні трохи дальшим боям між кіпрськими греками і турками, ані не перешкодила Туреччині збомбити кілька кіпрських міст. Правда, після того і Кіпр і Туреччина формально скорились закликові Ради Безпеки ОН щодо військового перемир'я, але насправді — як виходить з голосів преси — що прихильну відповідь Кіпру і Туреччини продиктував престиж не Об'єднаних Націй, а американської Шостої Фльоти, що поспішно виплила з італійських портів на води східньої частини Середземного моря.

Коли така маленька країна, як Кіпр із півмільйоновим населенням має відвагу обмежувати свободу рухів міжнародного війська ОН і відкидати пропозиції мирового посередника тієї установи, і коли маленька південно - азійська комуністична країна Північний В'єтнам може глузувати з Об'єднаних Націй — то як можна вимагати від ОН, щоб вони вирішували такі проблеми, як об'єднання Німеччини або міжнародне роззброєння?! Не дивниця, що чимраз частіше порівнюється Об'єднані Нації з безсилою Лігою Народів і ворожиться цій установі ту саму долю: смерть.

Над новими могилами

Цього літа, протягом останніх трьох місяців, українська спільнота у вільному світі зазнала важких і болючих втрат. Відійшли у вічність, закінчивши довгий і тернистий шлях ісходу з Рідної Землі і дальших змагань за українську справу в нових країнах поселення, видатні українські культурні й громадські діячі. В червні померли — відомий український винахідник у ЗДА, фундатор Українського Інституту Америки Володимир Джус та організатор мистецького життя, засновник і довголітній голова Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку, видатний український скульптор — творець багатьох пам'ятників великим постатям України Сергій Литвиненко, і після них погас організатор українського міщанства і ремісництва в Західній Україні Михайло Галібей. Місяць липень записався датами смерти видатного українського економіста, політичного і громадського діяча, члена Президії Української Національної Ради, професора Євгена Гловінського, члена Проводу Закордонних Частин ОУН і голови Центрального Представництва Української Еміграції в Німеччині Ярослава Бенцаля і відомого на канадійському терені діяча та публіциста, редактора „Нового Шляху" Михайла Погорецького. У серпні померли: відома західньоукраїнська кооперативна і громадська діячка Ірина Домбчевська та депутат Трудового Конгресу — Українських Установчих Зборів в часі визвольних змагань і член Президії Української Національної Ради в екзилі проф. Григорій Денисенко. Всі вони так чи інакше були зв'язані з українськими визвольними змаганнями, які й визначили їхній громадський і політичний шлях.

Два з-поміж них — Ярослав Бенцаль і Михайло Погорецький — були видатними публіцистами, співзасновниками й редакторами українських газет на еміграції і тому їм належить окрема згадка на сторінках цього щоденника. Померлий 24-го липня несподівано у Мюнхені Ярослав Бенцаль, син відомих мистців сцени Миколи і Теодосії, відіграв видатну ролю як редактор - видавець і публіцист в розвитку відомого тижневика націоналістичного угрупування Закордонні Частини ОУН „Шлях Перемоги" і як член редакційної колегії „Вістей", органу Братства кол. Вояків Першої Української Дивізії, працюючи водночас із цим активно в різних ділянках громадського життя на еміграції й очолюючи репрезентацію української еміграції в Німеччині. Погаслий дня 26 липня у Вінніпегу Михайло Погорецький записаний в історії української преси в Канаді і в ЗДА, як піонер — співзасновник і впродовж понад тридцяти років головний редактор українського часопису „Новий Шлях", органу націоналістичної думки, по- Шлях", органу націоналістичної думки. Бувши учасником визвольних змагань і підпільних дій УВО, в 1927-му році прибув він до Канади і вже з перших років включився в пресову роботу, як редактор „Західніх Вістей" в Едмонтоні і видавець місячника „Відродження". У своїй журналістичній праці визначався універсальним, загальноукраїнським підходом в оцінці напрямків і проявів українського політичного і громадського життя, джентлменським ставленням до тих, що заступали чи висловлювали в пресі іншу — власну думку.

Відхід усіх цих видатних діячів української культури, мистецтва, політики і публіцистики залишає великі прогалини в рядах української національної спільноти, і це ще збільшує загальну жалобу над усіми цими новими могилами.

В НІМЕЧЧИНІ ЗГАДУЮТЬ ПЕРШУ СВІТОВУ ВІЙНУ

50-ті роковини першої світової війни відзначає цілий світ. Півстоліття — це такий довгий період, що дозволяє журналістам, політикам та історикам глянути на минулі події більш-менш об'єктивно, оцінити їх холодним розумом. Один місячник, що виходить у Західньому Берліні, пише про першу світову війну, як початок „світової революції".

Що сталося в тих тижнях літа 1914-го року, які події привели до війни? Аналіза документів і фактів того часу показує, що відповідальні люди, які стояли на чолі урядів, в переважній більшості війни не хотіли.

До війни готувалися деякі міністри Австро - Угорщини (міністер закордонних справ Верхтольд) та військові діячі, як Гецендорф, — начальник штабу австрійської армії. Австро - угорські провідники були занепокоєні рухом південних слов'ян (сербів, хорватів, словінців, босняків і герцеговинців) у границях Наддунайської монархії, які мріяли про об'єднання своїх територій в незалежній державі.

Слаба і відстала Сербія притягала до себе надії земляків, що жили в чужій австро-угорській державі. Через те між Сербією і Австро - Угорщиною не було добросусідських взаємин. У сербських провінціях Австрії діяли підпільні організації, що ставили собі завдання прилучити ці землі до сербського королівства. Сербський уряд розумів, що тертя між Сербією та Австрією може привести до збройного конфлікту. Тому прем'єр Сербії Пашич ставився неприхильно до діяльности таємних „великосербських" організацій у сербському королівстві.

Проте, одна така організація — „Чорна рука", на чолі з полковником Димитрієвичем, допомогла молодим терористам - сербам на території Австрії убити наслідника трону Франца Фердинанда. Це сталося в Сараєві. У Відні вирішили, що замах на наслідника був виконаний з доручення сербського уряду, і поставили до Пашича такі вимоги, яких Сербія не могла прийняти, наприклад, окупації столиці Сербії — Београду австроугорським військом. До згоди і порозуміння кликав Австрію і Сербію російський уряд і уряд Німеччини (Бетман - Гольвег). Але найбільші поступки Сербії не могли задовольнити австрійської воєнної партії.

28-го липня почався обстріл Београду австрійською артилерією. Російський цар звелів почати частинну мобілізацію, бо Росія була зв'язана союзом із Сербією. В Німеччині почалася тривога, бо вважали, що Росія почне війну проти Австро - Угорщини. В Німеччині вирішили, що Німеччина, як союзниця Австро - Угорщини, повинна прийти на допомогу загроженій Австрії. В той час ще не було змоторизованих армій, і військо складалося у великій більшості з піхоти. Отже та держава могла надіятись виграти війну, яка змобілізує швидше армію і доведе її до границь ворожої держави.

Почувши про мобілізацію в Росії, німецький імператор Вільгельм II, за порадою своїх генералів, поставив ультимат російському цареві протягом 12 годин припинити мобілізацію. Також Франції, що почала мобілізацію армії (Франція була союзницею Росії), німецький уряд поставив подібний ультимат. Щоб забезпечити собі західній кордон, німецькі провідники домагалися від Франції передачі в німецькі руки прикордонних твердинь — Тулю, Вердену і ін.

Російський цар і французький уряд не задовольнили вимог кайзера Вільгельма II, і Німеччина оголосила обом цим державам війну. В даному разі німецький уряд пішов за теорією „превентивної війни", яку розвинув німецький ген. Бернагарді у своїй книзі, що під такою ж назвою була видана в Берліні 1911 року.

Німецькі політики і журналісти в оцінці причин, що привели до першої світової війни, звертають увагу на характер і наміри людей, які мали в той час рішальне слово в політиці. Наприклад, кайзер Вільгельм. Він не хотів війни на два фронти, — проти Росії і Франції — перед чим свого часу остерігав Бісмарк. Але гаряча натура вела кайзера часом до необдуманих рішень, до переоцінки сил Німеччини і недоцінки сил противників.

В німецьких військових колах була віра в чудотворний воєнний плян генерала Шліффена, колишнього начальника генерального штабу. Він створив теорію, що Німеччина зможе виграти війну на два фронти, коли ударить на Францію через Бельгію і скорим темпом захопить Париж. Франція тоді мусіла б капітулювати, і німецька армія мала б війну лише на Сході проти Росії. Але прихильники пляну Шліффена в німецькому генеральному штабі не доглянули, , що сам автор пляну мав сумніви щодо його реальности. Так і сталося: німецька армія дійшла до Парижу, але над рікою Марною спинилася і вже не могла взяти французької столиці.

В Австрії такі характери як Берхтгольд (міністер закордонних справ) і Гецендорф (начальник ген. штабу) уявляли, що Австро - Угорщина скорим маршем зліквідує Сербію, і що Росія буде поставлена перед доконаним фактом. Але серби показали геройський спротив агресії, і війна для австро - угорської армії не була „воєнною прогулянкою".

В Німеччині чомусь уявляли, що англійці лишаться осторонь від війни на европейськім континенті і що навіть порушення невтральности Бельгії не примусить Англію взяти участь у війні. Це була фальшива оцінка ситуації і настроїв в Англії.

Те саме сталося з Італією. Італія належала перед 1914 роком до союзу з Австро-Угорщиною та Німеччиною. Але італійський уряд не мав ніякого інтересу допомагати Австрії і Німеччині у війні проти Сербії, Бельгії, Росії, Франції та Англії. Італія лишилася невтральною, а в 1915-му році почала війну проти Австрії, щоб здобути для себе італійські провінції Австрії.

Висновок, який роблять німецькі політики й журналісти тепер, через 50 років після початку першої світової війни: Німеччина мала в той час найліпше зорганізовану армію і народне господарство на високому рівні, так, що німці могли видержати натиск найбільших світових потуг протягом чотирьох років. Але німецька політика була примітивна, заснована на бажаннях, а не на холодному розрахунку своїх сил і сил противника.

Ця віра в „сліпе, ірраціональне хотіння", яке, мовляв, керує світом, виявилася і в другій світовій війні, коли Гітлер узявся „виправити" наслідки першої світової війни.

Так через буйну фантазію, що діяла в головах провідників Німеччини, обидві світові війни принесли німецькому народові катастрофу.

П. А.

М. Мельник

АРҐУМЕНТИ ЗА САМОСТІЙНІСТЬ УКРАЇНИ

Більшість нашої преси рідко інформує про те, як стоїть українська проблема в широкому світі, але день-удень страшить нас русифікацією України.

Тим часом дискусія над проблемою України набирає такої ваги, що незабаром на Заході появляться численні спеціялісти не тільки від української проблеми взагалі, але й від різних ділянок українознавства.

Хочемо звернути увагу на два арґументи, якими нас сильно б'ють і з якими варто було б познайомитись нашому найширшому загалові.

Один арґумент — це те, що Україна начебто не має бажання стати незалежною державою і тому легко піддається веденій Москвою русифікації. Багато різних завваг на цю тему можна знайти у статтях і книжках нам прихильних і неприхильних науковців і публіцистів. Отже може найбільш яскравим і важливим питанням в тій дискусії є питання мови.

Офіційний перепис населення СССР з 1959-го року показав, що на Україні (УССР) 76.8% людей подає себе українцями, 16.9% росіянами, а 6.3% — членами інших національностей. Багато наших людей тут, на Заході, потрактувало ті цифри як очевидний доказ поступової русифікації І цей факт є джерелом великого песимізму серед нашої громади.

Немає, здається, кращої відповіді на цей арґумент, як доповідь професора Гарвардського університету, Ричарда Пайпса, недавно надрукована у журналі „Проблеми комунізму"

Отже, проф. Пайпс на основі совєтських даних подає, що в 1926 році в усьому СССР було 54.0% росіян за державною приналежністю і 58.5% усіх людей говорило по-російськи. Цебто лише 4.5% усіх людей Совєтського Союзу було зрусифіковано. У 1959-му році відносні цифри були: 54.4% і 59.3%. Виходить, зміна зовсім незначна, і то не зважаючи на послідовні русифікаційні заходи.

Щоб побачити поступ русифікації серед українців, проф. Пайпс порівнює цифри відносно українців на всій території СССР. І так, з усіх тих людей в СССР, які подавали себе українцями, у 1926 році 87.1%, а в 1959 році 87.7% уважали українську мову за свою рідну. Детальніші цифри показують, що молоді українці у віці нижчому за 20 років були льояльніші до української мови у 1950-их, як у 1920-их роках. Отже, в дійсності в СССР, не зважаючи на ведену совєтським урядом русифікацію, фактично завважується процес українізації.

Проф. Пайпс звертає увагу на те, що американців дуже легко переконати в тому, що Україна неминуче затратить своє національне обличчя. Американці звикли до надзвичайно скорої асиміляції національних груп в Америці і те саме мірило прикладають до України. Тим часом різниця між тутешніми іміґрантами і українцями на їх рідних землях основна.

Іміґранти добровільно залишають землі своїх батьків та своє культурно - національне оточення. Вони скоро звикають до нового життя, і тому, як і американці взагалі, не прив'язують великої ваги до ролі культурних і політичних традицій у формуванні світогляду. Українці в Україні, натомість, живуть віками на своїй власній території і творять власні культурні та інші цінності і тому було б помилково порівнювати Україну з Пенсилвенією чи якимсь іншим стейтом.

Другий важливий арґумент — це економічне пов'язання України з Росією і проблема великопростірних політичних економічних одиниць взагалі. Хоча багатьом із нас може бути тяжко в це повірити, цей арґумент може бити нас більше, як арґумент русифікації.

Ми не можемо виходити з концепцією економічної самовистачальности України, бо це був би нонсенс. З другого боку таким самим нонсенсом є світовий уряд і центрально адміністрована світова економіка. Зле, коли економічні одиниці замалі, але так само зле, коли вони завеликі. Крім цього росіяни та західні потуги не мають, принаймні з моральної точки зору, ніякого права диктувати українцям вибір їхніх партнерів в економічній співпраці чи політичному співжитті. З практично-політичної точки зору такі диктати (Мюнхен, Ялта) в минулому витворювали ситуації, що скоріше чи пізніше допроваджували до збройних конфліктів.

Україна, як і інші країни, повинна мати свою національно - культурну і національно - політичну відрубність, бо тільки таким чином життя на землі може бути повним і різноманітним. Чи Україна піде в тому напрямі, чи ні, залежить в першу чергу від українців. Оглядаючись на нашу тисячолітню минувшину і беручи під увагу нашу колосальну відпорність , що дала нашому народові витримати жахливий терор 30-их років, треба сказати, що ті, хто трактують Україну як південну провінцію Росії, глибоко помиляються. Вони неправильно оцінюють політичну і економічну ситуацію Східньої Европи, а такого роду помилки нічого, крім шкоди, не приносять.

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, а нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена!

На Вічну Пам'ять про „Паню Ірену Домбчевську"

Невиголошене слово біля відкритої домовини.

Сливе від першого дня нашого приїзду на цю благодатну землю стара ґвардія українського війська заходить у цю „обитель" і, помолившись за спокій душі, проспівавши прощальну воєцьку пісню, проводить тлінні останки до місця вічного спочинку — свого друга, побратима, соратника, від рядового стрільця починаючи до найвищих чинів і ранґ, на грудях яких блистіли колись хрести та медалі-свідки славних часів та геройських діл. Останнім часом, особливо у це 50-ліття Українського Січового Стрілецтва, колишні вояки частенько заходять на цю „пересідочну станцію", щоб віддати останню послуґу товаришеві, якого Господь покликав до „потойбічного" звіту.

Кого ж ми, „останні могікани", сьогодні проводимо перед Престол Всевишнього?

Ось на віку холодної труни, біля Христового Розп'яття, блистить золотий хрест заслуги — свідок слави і діл минулого!.. Чиї груди прикрашував цей хрест? Хто цей орденоносець?

Це українська жінка, це українська мати, яка вдохновляла поетичний геній Шевченка, Франка, Лесі Українки. Це українська самаритянка, українська сестра-жалібниця, яка улагіднювала болі, яка змивала припеклу кров на ятріючих ранах, яка цілющою водою напувала спрагнених воїнів визвольної війни українського народу. Хто із ще живих Усусусів не пам'ятає вродливої, рухливої, як живе срібло, відзивчої на кожний поклик, завжди готової до помочі — управительки стрілецької лікарні при вулиці Скарбка у Львові?

Дорогі Побратими! Хто з нас в тяжку хвилину негоди не знаходив там захисту, теплого кутка, чистої постелі, гарячої страви, сестриної та материної опіки? Та хіба тільки ми — нічим непомітні рядові стрільці?.. Хіба під тим захисним крилом „пані Ірени Домбчевської", як тоді її величала галицька еліта, не найшов притулку найбільший син тогочасної України — Іван Франко? У декого з вас напевно зберігається зворушлива фотознимка, на якій хворий, безпомічний корифей української літератури і науки, цей непереможний лицар і воїн свободи свого народу, у передостатніх хвилинах життя, знайшов захист у стрілецькому приюті, тихо і смирно, рядом із цією світлою постаттю українського жіноцтва — панею Іреною Домбчевською — сидить у невеличкому гурті незамітних стрільців.

Щоб облегшити страждання останніх днів життя новітнього Мойсея землі галицької, невтомна пані Домбчевська не жаліла ні сил, ні труду. Вона пішки мандрувала по околичних селах, оббиваючи пороги парохій і випрошувала матеріяльної поживи для умираючого духового Батька народу.

Перед нашими очима й сьогодні мерехтить постать цієї невтомної людини — у днях Листопадового Зриву, в часах боїв УГА. А хто не пам'ятає Ірени Домбчевської в часах повоєнних, в часах буденного, але кипучого та кон-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Федір Дудко

МОЯ МОЛОДІСТЬ
(СТОРІНКИ З АВТОБІОГРАФІЇ)

(21)

Їздив ото я ровером туди й сюди і все думав, як би намовити батька ще й на те, щоб дав згоду перенестися мені із зненавидженої глухівської гімназії до новгородсіверської. І — о, диво! — батько згоду дав. А сталося це тому, що в Нових Млинах, де ми тоді жили, було кілька гімназистів із Новгорода Сіверського, які, буваючи в нас, дуже розхвалювали в розмовах із батьком свою гімназію. До глухівської гімназії пішло прохання від батька переслати всі мої шкільні документи до новгородсіверської гімназії, а до цієї останньої про те, щоб мене туди прийняли до 6-ої кляси. Під кінець літа прийшло з канцелярії новгородсіверської гімназії повідомлення, що я вже вписаний у число її учнів. Отже сталося: з ненависним Глуховом я розпрощався.

Літо скінчилося і з новими своїми колегами виїхав я до Новгорода Сіверського, або, як називав його народ, до Новгородка.

Нове місто, нові враження, нові умови життя на так званій „общей квартірє", тобто при бурсі для кількох учнів, нові люди — все це привітливо зустріло мене. А головне — не було над душею „воспітатєлів", поліційного нагляду, тюремного режиму.

В „общей квартірє", де я жив на повному утриманні, було нас четверо квартирантів-учнів: один із 8-ої кляси, один із 7-ої і двоє „шостиклясників": я та ще один колега із Нових Млинів. Час від часу нас відвідував гімназійний наглядач, якого гімназисти прозвали чомусь Михалапом. Він кілька хвилин пересиджував з нами за гутіркою, а потім, залишаючи в журналі нотатку, що все знайшов у повному порядку, відходив. Мені ці Михалапові візити не дуже подобалися: знову, значить, шпигунство, контроля, поліційний нагляд, але все ж це не було те, що в Глухові, де і вдень, і вночі над твоєю душею сиділа якась зараза й постійно роз'їдала її.

Десь у жовтні дістав я листа від Віктора, в якому він сповіщав мене, що директор глухівської гімназії М. Лазаренко розпитував його про причини, які спонукали мене перенестися до Новгорода Сіверського, і просив Віктора вплинути на мене, щоб я повернувся назад до глухівської гімназії. Хм, повернутись? Аякже!

З Вірою Литвиновою я ввесь час листувався, аж поки вона не написала мені, що я зробив велике глупство, втікши з Глухова. Це мене образило, і я повернув їй лист назад. Всякі після того зв'язки між нами урвалися.

Десь восени на широчезній ярмарковій площі в Новгороді Сіверському, при якій я мешкав, відбувся ярмарок. Тривав він майже тиждень. Щоразу, йдучи до гімназії або повертаючись з неї додому, я проштовхувався крізь густий натовп людей, які вешталися сюди й туди, щось купуючи, до чогось придивляючись, чогось шукаючи. Направо й наліво довжелезними рядами стояли ятки з різним потрібним і непотрібним крамом: матеріялами на одяг, взуттям, забавками для дітей, господарським знаряддям, скляним посудом, горшками, іконами і т. д. В одній ятці, де продавалися книжки, я побачив на видному місці Шевченків „Кобзар". Він був складений „кулішівкою", але мав голі місця на сторінках, де був сконфіскований московською цензурою текст.

— Слухайте но, — тихо запитав я в крамаря, — а повного „Кобзаря" не маєте?

Крамар пильно подивився на мене.

— Не маю. Але, якщо конче потребуєте, дістану.

І він нахилився до вуха стрункого парубчини, що стояв коло нього.

Парубок вислухав його, дістав щось з-під лади, сунув собі за пазуху й, випроставшись, повернувся до мене:

— Гаразд. Ходім!

І коли я опинився з ним десь у кутку, де нас ніхто не бачив, звернувся до мене:

— Закордонне видання. Коштує два рублі. Хочете?

Я дістав гроші з кишені й заплатив. Парубок швидко витягнув з-під куртки, яка була на ньому, щось загорнене в папір і простягнув мені.

— Маєте. Але на всякий випадок сховайте. До побачення!

Нервово-швидко попростував я додому.

Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте.

Цю волю я уявляв собі, як звільнення від впливів панівної дворянської кляси, від залишків кріпацького режиму, що скрізь іще відчувався по селах, від утисків царського самодержавства. Про московський расизм і про московську тюрму народів я тоді ще не думав.

Отже в Шевченкових словах:

І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Не злим, тихим словом —

цю нову „вольну сім'ю" я уявляв собі, як соціяльне братерство в географічних межах тодішньої московської імперії, а не як свобідну родину рівноправних народів без насильно накиненої на них зверхности якогось „старшого брата".

В новгородсіверській гімназії, як, врешті, в кожній російській гімназії царських часів, жидів зобов'язував numerus clausus. Їх приймали в кількості 10 відсотків загального числа учнів. У 6-ій клясі було їх лише два. З одним із них, Гінсбургом, я відразу запріязнився і часто звірявся йому в своїх думках.

Одного разу Гінсбург запропонував мені:

— Хочеш, підемо сьогодні на конспіративні сходини Бунду?

Я охоче згодився.

— То в п'ятій заходь до мене. Але ані півсловом нікому про це, чув? Сходини нелегальні!

Ото вперше тоді попав я на партійну „сходку" революційної партії. Відбувалась вона в якомусь старому занедбаному домику в глибині великого подвір'я на Козацькій вулиці. З цього домика, в разі небезпеки, учасники сходки легко могли порозбігатися на всі боки сусідніми густими садами. На тій сходці почув я вперше в житті гостру публічну критику адміністративної влади та їдкі епітети під адресою державного ладу в Росії. Учасниками сходки була майже виключно жидівська молодь, але мовою, якою говорили там, була, як звичайно, „общепонятная" московська мова.

ЛЮДИНА З КАРТИНИ

Хто не знає одного з найпопулярніших творів великого маляра І. Репіна — картини „Запорожці"? Дивишся на картину і не можеш утриматися, щоб не розсміятися, настільки кольоритно зображені козаки, що регочуть незчисленними відтінками сміху. Та, мабуть, мало хто знає, що натурником козака в червоному жупані і величезній білій смушковій шапці, який зображений з правій стороні картини, був земляк і приятель великого маляра, професор Петербузької консерваторії Олександер Рубець. Той самий О. Рубець, який першим поклав на музику вірш Тараса Шевченка „Думи мої, думи". Мелодія склалася у нього напевно, відразу після похорону великого Кобзаря, під час роздумів з приводу великої втрати. Але опублікував свій твір він лише у 1862 році.

Відомо також, що О. Рубець був у першій парі студентів, які несли труну Т. Шевченка від Академії Мистецтв до Смоленського кладовища — тимчасового поховання великого поета. Ця жалобна процесія перетворилась у могутню політичну демонстрацію.

Олександр Іванович Рубець народився в м. Чугуєві, колишньої Харківської губернії, в в сім'ї давніх нащадків козаків Січі Запорозької. По закінченні Ніженського ліцею він вступив до Петербурзької консерваторії, яку успішно закінчив в 1865 році. Як здібного музику з педагогічним талантом, О. Рубця залишили в консерваторії викладачем сольфеджіо, теорії музики та хорового співу, а в 1868 затвердили у званні професора...

Втративши зір, О. Рубець в 1896 році переїжджає до м. Стародуба, який припав йому до вподоби ще з 70-их років під час чергової етнографічної експедиції на Чернігівщину.

Його проводжала на пенсію вся консерваторія. І, як згадує академік Олександер Осовський, це були великі урочисті проводи, на яких виступали з промовами професори і студенти, учні і прихильники його таланту, видатні артисти виконували його музичні твори.

Але в Стародуб О. Рубець їде не на спочинок. Сліпота не позбавляє його жадоби приносити користь людям. І незрячого його, як і раніше, вабить бурхливий вир життя.

Він був щирим народовцем, невтомним збирачем перлин народної творчости. „Не прикрашати, не пристосовувати до західнього смаку, а зберігати в недоторканості те, що створював і вдосконалював народ і що поступово забувається, глухне, зникає з лиця землі", — писав О. Рубець.

Він об'їздив і обходив всю Україну в пошуках народних скарбів, в яких його приваблювала їх „висока мудрість і простота". Побував він також і на Кубані, де по хуторах і станицях збирав народні пісні нащадків запорожців.

Його перу належить багато підручників з музикознавства. Написав він 10 романсів, 2 фантазії на мотиви українських народних пісень для скрипки з фортепіяном і багато фортепіянових п'єс. Серед хорових творів відомі „Гимн Гоголеві" до ювілею письменника, „Репертуар дитячого співу", „Збірник одноголосних і двоголосних шкільних пісень" тощо.

Одна з його симфонічних увертюр на мотиви української народної пісні „Сокіл з орлом купається" (записана ним у Ніженському повіті на Чернігівщині) була вперше виконана у Петербурзі 1875 року під керуванням самого автора на концерті видатного українського бандуриста Остапа Вересая.

О. Рубець є фундатором Музею музичних інструментів в Петербурзі, який користується всесвітньою славою. Між іншим, серед експонатів цього музею є чимало з написом „Дар О. Рубця", в тому числі музичні інструменти Гвінеї, одержані ним від свого приятеля — відомого мандрівника - антрополога М. Миклухо - Маклая.

Серед численних його учнів були видатні композитори А. Аренським О. Глазунов, всесвітньовідомі співаки К. Ісаченко, М. Горленко - Доліна, музикознавець И. Міклашевський та інші. При чому багатьох своїх учнів він сам розшукав у гущі народній і навчав та утримував їх своїми коштами: К. Ісаченко, брати Леванди, брати Черняхівські, П. Синиця, Г. Пустовий та інші.

Дуже багато О. Рубець зробив і в справі популяризації української народної музики, а також музики українських композиторів.

рах П. Чайковський (опери народної творчости широко використовували у своїх творах П. І. Чайковський (опери „Черевички", „Мазепа" а також симфонічні і фортепіянові твори), М. Мусоргський (опера „Сорочинський ярмарок" та ін.), М. Римський-Корсаков (опери „Майська ніч" і „Ніч перед Різдвом" і недавно знайдена „Українська фантазія").

М. Римський - Корсаков високо цінив творчість О. Рубця. Про „Майську ніч" він писав музикознавцеві В. Ястребцеву: „...все це наспіви і пісні справді народні, українські, і ви їх знайдете в збірнику О. Рубця, що зробив по суті значно більше для музики українців, ніж про це звикли думати"...

Все своє життя О. Рубець допомагав бідним студентам, зокрема, своєї „хатньої консерваторії", учням стародубської міської школи та гімназії, своїм вихованцям.

О. Рубець заснував у м. Стародубі музичне товариство, безкоштовну хорову школу, організував бібліотеку, збудував Народний Дім, насадив у місті парк, який зберігся й до сьогодні. Він упорядкував і видав збірник записаних з уст народних розповідей та леґенд про минуле Чернігівщини під назвою „Сива старовина".

Про його любов до народу, до рідного краю свідчить і такий епізод. Як етнографові, йому став відомий переказ про те, що в Англійському банку зберігаються гроші „наказного гетьмана Малоросії" Павла Полуботка. Полуботко був ув'язнений Петром І. У Петропавлівській фортеці і помер там у 1724 році. Майно його було сконфісковане, проте більша частина капіталів (за переказами 800 мільйонів карбованців) переховувалася за кордоном.

О. Рубець вирішив повернути ці капітали для м. Стародуба, на побудову і утримання театру і консерваторії, на стипендії музично обдарованим землякам. У січні 1908 року він скликав у м. Стародубі всіх нащадків Полуботка (їх зібралося 480), щоб дістати від них відповідні уповноваження. Але, на жаль пропозиції О. Рубця вони не прийняли і роз'їхались по домівках...

У Чернігівському журналі „Волна" з цього приводу з'явився фейлетон, в якому висміювалися намагання одержати полуботківські капітали за посередництвом професора О. Рубця.

...Незадовго до смерти, згадуючи в колі своїх учнів про похорон Т. Шевченка, О. Рубець попросив мене подати йому бандуру. Раптом сухе дерево інструмента мрійно заговорило, застогнало, заплакало під рукою музики. Сліпий учитель - композитор, ніжно торкаючись пальцями струн бандури, заспівав „Думи мої, думи". Лице його освітилося, ожило якимось внутрішнім світлом лагідної доброти і разом з тим ледь уловимого смутку. Зачаровані і до сліз зворушені чудовим виконанням прекрасної мелодії на слова великого Кобзаря, всі завмерли. І тільки бандура плакала ніжно - ніжно під пальцями, що ласкали її струни...

Як виявилось, цей спів та гра на бандурі були справді лебединою піснею мистця, що у передсмертний час знову розкрив свіжість і силу свого непереможного таланту. Незабаром О. Рубець захворів. Тяжка і невивчена в той час хвороба (менінгіт) передчасно звела в могилу фізично здорову людину. 12-го травня 1913 року Олександра Рубця не стало.

Півстоліття минуло з того часу, як у маленькому повітовому місті Стародубі на Чернігівщині обірвалося життя Олександра Івановича. Але й до цього часу теплом і радістю віє від спогадів про нього.

І. Черняхівський

Релігія й куріння

Звіт головного лікаря здоров'я про шкідливість куріння викликав велике заінтересування християнських церков та інших віровизнань.

Їх інтерес охоплює не тільки здоров'я вірних, але що важніше, їх моральну сторінку, теологи різних церков розбирають питання чи вірні, які курять, поступають згідно з св. Письмом, чи своїм курінням порушують його.

Погляди в цій справі є поділені.

Відомий в Америці і в світі проповідник баптист Ґреґем вважає, що правдиві християни не повинні курити. Всевишній наділив нас здоров'ям не на те, щоб його нерозумно руйнувати. Вірні повинні шанувати його та використовувати на добрі діла та на славу Божу.

Католицькі та деякі протестантські ліберальні теологи вважають, що уміркованe куріння хоч і шкідливе для тіла, але дає нам підбадьорюючий настрій, який до певної міри рекомендує фізичні шкоди.

Все-таки ці голоси відокремлені і не мають впливу на рішуче і позитивне становище усіх без виїмку церков.

Непохитне і тверде становище займають методисти, баптисти, пресвітеріяни, адвентисти. Члени цих віроісповідань не курять і не вживають алькогольних напитків. Роблять це, щоб бути вірними духові св. Письма. А своїм добрим прикладом виховують доростаючу молодь та скріпляють морально слабших духом.

Не менше тверде становище займають католицькі теологи: о. Коннель, проф. моралі на католицькому університеті, каже: „Налогове куріння не має ніякого оправдання. Не можна оправдати людини, що свідомо і без зайвої потреби руйнує своє здоров'я". О. А. П. Велш, директор інституту соціяльного виховання в Нюарку займає не менш непохитне становище. Він каже: „Той, хто несвідомо ушкоджує курінням здоров'я, поповняє ще простимий гріх. Але той, що курить проти заборони лікаря, допускається вже смертельного гріха".

Більшість протестантів отверто виступають проти куріння і д-р Руф, редактор лютеранського журнала вважає, що першим обов'язком Церкви є дати молоді тверді моральні і наукові основи, щоб пішла в життя без поганих звичок. Вважає все таки, що найважнішим виховним чинником є абстинентське середовище і добрий приклад старших.

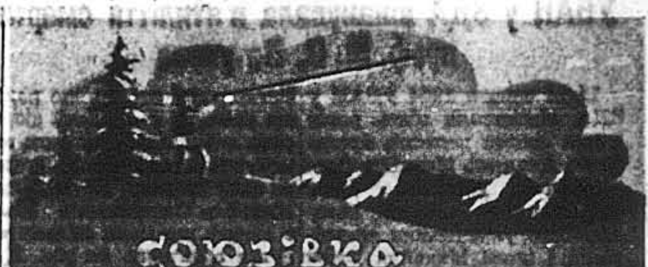
Д-р В. Н. МекКеркль, модератор пресвітеріянської церкви в Америці, каже про куріння: „Це великий нерозум переходити до порядку дня над звітом Комітету Десятьох. Правда, — це справа здоров'я, — а не моралі. Але чи моральним є руйнувати своє здорове тіло, яке св. Письмо вважає „Святинею св. Духа".

Дуже рішуче становище зайняла жидівська нюйоркська організація, яка об'єднує 800 рабінів, ортодоксійних, консервативних та реформованих. Хоч жидівський капітал один з найбільших в тютюневім промислі, то це не перешкодило цій організації проголосити резолюцію такого змісту:

„Юдаїзм вимагає від нас, щоб ми зберігали наше здоров'я. Нашим обов'язком є усувати всі шкідливі звички, що його руйнують, а в першу чергу звичку куріння. Закликаємо всі наші виховні та релігійні організації видати друком звіт головного лікаря здоров'я. Цей звіт поширити масово в першу чергу між молодь, бо її найбільше загрожує звичка куріння".

Треба сподіватися, що і наші українські віроісповідання займуть позитивне становище до Звіту Десятьох, та зроблять відповідні заходи щодо виховання молоді в протинікотинному дусі.

Ю. Каменецький

Минулий тиждень на „Союзівці"

(ХРОНІКА ТОВАРИСЬКОГО І КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ)

Неділя, 2. серпня: п. Мирон Кушнір висвітлював світлини із своєї недавньої подорожі по Україні.

Понеділок, 3. серпня: „Запізнаймося" — зустріч гостей. Прочитано привітальний вірш Союзівці анонімного автора. Відбувся також гостинний виступ п-ни Діяни Мищук, яка відіграла віртуозно на акордеоні три композиції.

Вівторок, 4. серпня: Відбулася прогулька до Гантеру на сімох автах, учасники якої відвідали: водний резервуар Ашокену із його фонтанами (резервуар, що постачає воду до Ню Йорку), церкву св. Ів. Хрестителя в Гантер (різьблений іконостас Черешньовського та образи П. Холодного і виставку образів на Кобзярівці — Е. Козака, Булавицького та інших).

Середа, 5. серпня: Попис дітей гостей Союзівки, після якого першу нагороду призначено Ігореві Лемішка — що рецитував вірш Т. Шевченка: Іван Підкова. Другу нагороду Ромі та Андрієві Стецьків, що відіграли на 4 руки „На городі калинонька", комп. В. Безкоровайного. Третю нагороду призначено Ромі Стецьків за танок „Верховина". Увечері цього ж дня виступали гостинно пп. Оксана та Ярослав Пінот-Рудакевичі, які розважали гостей монологами, скечом та актуальною — таки на місці створеною піснею про Союзівку та головні її постаті. Вечір закінчився товариською забавою.

Четвер, 6. серпня: Традиційна ватра для гостей із традиційним печенням кукурудзи, та „маршмеллов". Цього ж дня відбулись теж пливацькі змагання гостей — дітей, жінок та чоловіків у різних „категоріях": „на пішки", „з ложкою в устах", „з цитриною на ложці".

П'ятниця, 7. серпня: Прощальна забава для від'їжджаючих гостей при звуках оркестри „Амор".

Субота, 8. серпня: Концерт Квартету Бандуристів в складі: Іван Івашко, Володимир Юркевич, Михайло Біленький, і Роман Левицький, на якому ред. Ярослав Заремба виголосив слово „Пісня про пісню".

Загальна забава з оркестрою „Амор" для гостей і відвідувачів „Союзівки" із відзначенням Дня Ім'янин усіх Володимирів.

Нова праця проф. д-ра П. Ковалева

Ню Йорк. — У виданні Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗДА появилася другом нова праця проф. д-ра П. Ковалева п. н. Лексичний Фонд Літературної Мови Київського Періоду 10-14 ст., том другий „Запозичення", 1964. Є це продовження праці автора з ділянки лексики; перший том п. н. „Основний фонд" появився в 1962 році. В другому томі, що тепер появився, проф. Ковалів подає запозичення в українській літературній мові з таких мов, як німецька, грецька, латинська, кельтські мови, тюркські мови, скандинавські, балтійські, фінські і ін. Книжка обіймає 323 сторін і коштує 5 долярів.

Українська хроніка

● **Інж. П. Ґімбаржевський з Канади** виїздить на початку вересня до Лісабони, Портуґалія, для участи в міжнародному конґресі фотограметрії, де матиме свою окрему доповідь.

● **Христина Пепровська з Торонта**, яка вивчає музику в Джуліярд гай скул у Ню Йорку, одержала стипендію в 2 000 дол. від імени „Канада Кансил" за дуже добрі успіхи в грі на фортепіяні.

● **Майно грецьких купців** у Туреччині обраховано на 500 мільйонів дол. Турецькі власті виселюють греків і переслідують їх у відплату за кривди турків на Кіпрі.

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. ІРИНИ ДОМБЧЕВСЬКОЇ

опікунки хворих УСС — $10.00 складаю на Фонд Суспільної Служби Українських Воєнних Інвалідів. Достойній Родині висловлюю щиро-сердечне співчуття.

ПЕТРО ПОСТОЛЮК.

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. ІРИНИ ДОМБЧЕВСЬКОЇ

$10.00 на Фонд Інвалідів УСС складає

ЯРОСЛАВ РАК,

Ірвінгтон, Н. Дж.

УВАН у ЗДА вшанувала п'ятиліття смерти проф. М. О. Ветухова

11-14 червня 1964 УВАН у ЗДА відзначила п'ять років з дня смерти першого президента Академії, Михайла Олексійовича Ветухова. 11-го червня члени Академії, представники українських організацій і друзі Михайла Ветухова прийшли на запрошення вдови покійного, Наталі Володимирівни Ветухової на панахиду, що відбулась у Св. Троїцькому Соборі УАПЦ у Брукліні. Був присутній голова ВО УНРАД-и, М. А. Лівицький. Протоієрей о. І. Ткачук у своєму слові згадав про М. О. Ветухова, як про людину діла і щоденної праці для свого народу.

Товариська зустріч в УВАН

13 червня в будинку Академії у Ню—Йорку уряджено товариську зустріч, яку відкрив президент Академії, проф. О. З. Архімович, підкреслюючи ролю М.О. Ветухова у створенні і розбудові УВАН. На Академії тяжить борг, — сказав професор Архімович, — видати Збірник пам'яті М.О. Ветухова. Потім прослухано промову М.О. Ветухова, записану 1958 року на магнетофонну стрічку, з нагоди 40-ліття заснування Української Академії Наук. За півроку до смерти М.О. Ветухів говорив про завдання українських учених, які перебувають у вільному світі.

У своєму слові під час товариської зустрічі, Президент УНР в екзилі, д-р С. Витвицький сказав, що радіє, що сьогодні в Академії зібрались люди, які відчувають повинність духу й серця, згадати таку людину, як покійний Михайло Олексійович. Мало є людей, що мали стільки почуття обов'язку, як він. Дух українського народу живе, і треба побажати, щоб більше людей мали стільки почуття обов'язку перед українською культурою, як мав покійний.

І. І. Вакало говорив про співпрацю з Михайлом Олексійовичем у Інституті Вивчення СССР у Мюнхені. Завдяки стараниям Михайла Олексійовича, українські вчені почали працювати в Інституті для добра української науки, хоч проти їх праці виступали реакційні російські кола і певні українські кола. Михайло Олексійович не боявся труднощів і критики, він шукав дев'я, згідно з своїми переконаннями. Живучи в Ню Йорку, Михайло Олексійович опрацював пляни поліпшення праці Інституту, щороку приїздив до Мюнхену на асамблеї Інституту і кілька разів керував ними.

С. А. Чалишів говорив про роки своєї праці під керівництвом Михайла Олексійовича, коли він був агрономом у Харківській Земельній Управі під час німецької акупації. Тоді Михайло Олексійович говорив: „Ми не мусимо дивитися на німців, а мусимо сами організовуватися". Він рятував інтелігенцію у голодному Харкові. Приїхавши до Америки, Михайло Олексійович зразу ж почав організовувати українські інтелектуальні сили в Академії і звернувся до українського громадянства по матеріяльну допомогу для Академії, також і до С. А. Чалишева. Тепер українці в Америці матеріяльно більше підтримують Академію, ніж за життя Михайла Олексійовича. Справа, за яку боровся М. О. Ветухів, вічна і треба сподіватися, що Академія її належно продовжуватиме.

Професор о. Ігор Губаржевський, який востаннє бачився з М. О. Ветуховим у Лондоні, схарактеризував його, як людину надзвичайно широкої натури і тверду, але не камінь, а сталь, яка може згорнутися, щоб ударити сильніше. Сьогоднішні обставини вимагають порозуміння між українськими науковцями і треба використовувати методи й засади Ветухова, треба діла, а не слів. Голос професора Ветухова, що його чули сьогодні, кличе до роботи.

Архів проф. М. О. Ветухова

Про архів М. О. Ветухова доповіла під час товариської зустрічі Л. А. Дражевська. Папери М. О. Ветухова уже в основному впорядковано і передано на схов до Архіву Колюмбійського Університету. Рукописи, замітки, широке листування та різні матеріяли Михайла Олексійовича можуть служити джерелом до історії української еміграції 1945-59 років та її численних організацій. Матеріялів з України майже не збереглось, бо Михайло Олексійович був заарештований у Харкові гестапо і вивезений з України, як в'язень. Кілька недрукованих рукописів Михайла Олексійовича мають бути включені до збірника його пам'яті, що готується до друку. Зокрема цікавими є його необроблені рукописи та записки про застосування генетики до суспільних проблем.

Панахида на могилі М. О. Ветухова

У неділю 15 червня на могилі М. О. Ветухова на Українському Православному Цвинтарі у Бавнд Бруку відслужено панахиду. З'їхалось багато друзів і співробітників Михайла Олексійовича з Ню Йорку, Філядельфії і різних місцевостей Ню-Джерзі.

Л. Д.

Загальні збори Української Студентської Громади в Ню Йорку

„Заактивізувати українську Студентську Громаду так, щоб її діяльність стала виявом живої творчої думки українського студентства у вільному світі". — Цими словами новообраний голова УСГ в Ню Йорку Світляна Луцька, розпочала нову епоху в діяльності українського студентства на цьому терені.

На Загальних Зборах УСГ 20-го березня в приміщенні УНДому перевибрано нову Управу в такому складі:

Голова — Світляна Луцька, 1-ий заступник — Алла Непрель, 2-ий заступник — Евген Данилишин, секретар — Марійка Глуха, скарбник — Каміля Гук, пресовий референт — Андрійко В. Шуль, референт зовнішніх зв'язків — Роман Купчинський, організаційний референт — Лариса Кравчук, культурно - освітній референт — Ірина Демедович і референт фонду Катедри Українознавства — Марія Хемич.

До Контрольної Комісії входять Ярослав Лешко (голова), Ігор Котлярчук та Дзвінка Барагура. Головою Товариського Суду є Лариса Ганущак, а Орест Мушкевич та Микола Сітницький члени.

У звіті з діяльности уступаючої Управи Ігор Котлярчук згадав про імпрези, які відбулися за час його каденції. Між ними був Бенкет та Баль 8-го червня, м. р. при співпраці Союзу Українок, та переведення „Студійного Дня" 9-го листопада, м. р. в Ню Йорку. Над то, Громада вислала чотирьох делегатів на VI-ий Конгрес СУСТА (Союзу Українських Студентських Товариств Америки, який відбувся в днях 6—7 липня, м. р. в Клівленді, Огайо. Головою там вибрано Богдана Футея.

Лешко, голова уступаючої Контрольної Комісії, повідомив членів про здоровий стан каси УСГ, та оправдав неприсутнього скарбника, Христю Бартко - Бук. На внесок кол. Лешка Управа дістала абсолюторію.

Віце - президент організаційних справ при Головній Управі СУСТА, кол. Ігор Чума, доповів про організацію СУСТА. Заактивізувати українську студіюючу молодь — це наша найближча ціль.

Присутні вислухали ще доповідь студ. Лесі Ганущак, яка поінформувала про прохисті, заплановані українським громадянством під час відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні 27-го червня.

Була справжня кампанія двох кандидатів на головство, Світляни Луцької і Юрка Волошина. Обидва кандидати виготовили друковані листки, на яких був представлений плян праці майбутніх голов. І так, Ю. Волошин обіцяв „знайти розв'язку проти загального занепаду українського студентства". Світляна Луцька підкреслювала важкість співпраці студентства у передачах „Радіо Свобода", зорганізування та переведення літературно - мистецького вечорів і т. п. Над то, обидва кандидати уважали за потрібне перевести такі важливі справи, як придбання домівки УСГ, видавання газетки, нав'язання зв'язків та влаштування спільних імпрез із студентами інших поневолених країн, як також і влаштування академічних вечорів на різні теми.

Студент, який прийшов на ці сходини, був у важкому положенні. Кандидатів було двоє, але їхні пляни та ідеї мало що і не покривалися. Як згадано попередньо, кол. С. Луцька чіткіше представила свою „плятформу". У її програмі знаходилася згадка про „тіснішу координацію між студентськими кружками" околиці, і „переведення сходин з представниками клюбів. . .", „в і праці спільного календаря студентської діяльности", де всі клюби оголошували б заплановані імпрези, „переведення „Тижня Української Студентської" — студійні дні — й студентську забаву.

Плани обидвох кандидатів у великій мірі покривалися, та спосіб насвітлення С. Луцької був багато більше цікавіший. Наших двоє кандидатів мали безумовно великі дані на керівне становище громади: довгорічний досвід Ю. Волошина у праці в громаді та релігійна обов'язковість С. Луцької давали запоруку, що вибір буде щасливий, яким би він не був. Остаточно більшістю голосів вибрано на голову УСГ Світляну Луцьку.

Пляни представлені новою управою є важкі до переведення через те, що українське студентство вже відвикло брати участь у студентських імпрезах; українське студентство навіть і не знає своєї організаційної сили; українське студентство забуло, що воно має положене на собі святий обов'язок, якого не сміє скинути. — Є підстави думати, що нова Головна Управа УСГ в Ню Йорку вив'яжеться добре із своїх обов'язків і проведе в життя ввесь свій старанно опрацьований плян діяльности. До цього тепер ще тільки треба співпраці свідомого та ідейного студентства, яке поможе Управі заактивізувати УСГ, щоб діяльність стала виявом живої творчої думки українського студентства у вільному світі.

Андрійко В. Шуль,
пресовий референт УСГ,
Ню Йорк.

На Вічну Пам'ять про „Паню Ірену Домбчевську"

Закінчення зі стор. 2-ої

структивного змагу на всіх ділянках громадського, господарського і культурного життя окупованої нашої землі? Кооперація, Рідна Школа, Жіночі Організації — ось цей засяг її невтомної діяльности до останніх днів м'ятежного життя. Тільки тяжка, невиліковна хвороба примусила сл. п. пані Ірену Домбчевську — тихо і незамітно зійти з громадської арени. Тяжкі і довготривалі страждання приглушили невгасиму енергію і темперамент людини, яка умирала страждання інших на протязі всього свого життя.

Безпомічна і слаба людина супроти волі Господа і долі, яку Всевишній призначив. Це спокійне обличчя людини, яку ми прощаємо і молимось за спокій її душі — не говорить про її довгі і тяжкі страждання, які довелось їй переносити. Вона героїчно і без нарікань донесла їх до сьогоднішнього дня. Блаженної пам'яті Ірена Домбчевська лише просить свою Доню, Зятя, Внуків і всіх приятелів, що остаються після Неї — не забувати її у своїх молитвах і пам'ятати, що все своє життя Вона віддавала тільки тому, чого прагнув її Страдальний Народ, її Батьківщина.

І за те колишні, вдячні Українські Січові Стрільці хилять свої голови перед світлою пам'яттю — „Пані Ірени Домбчевської"

Українець назначений на важний пост

На пропозицію та за старанням Марусі Е. Бек, радної міста Дітройт, Міська Рада цього міста вибрала п. Івана Корнія, українського адвоката та віце-президента американського банку „Бенк оф Коммонвелт", членом Надзірної Виборчої Комісії міста Дітройт. На фото адв. Корній, в присутності своєї спонзорки, складає присягу перед міським клерком, Томою Ледбедером.

НОВІ ВИДАННЯ

Початки українського друкарства

Д-р Любомир Винар, Історія українського раннього друкарства 1491 — 1600. Шикаго, 1963, стор. 88.

Поява в п'ятдесятих роках нових документів, що відносяться до історії українського друкарства, а саме виданого у Львові в 1574 р. для українського населення в Галичині Букваря Івана Федоровича й опублікування нових відомостей про цього друкаря в монографії польського дослідника Ю. Гайнча заохотило молодого нашого активного історика зайнятись розглядом раннього українського друкарства.

Автор розвідки використав сумлінно дуже багату літературу, не тільки низку праць українських дослідників, як Я. Головацького, М. Грушевського, З. Кузелі, І. Огієнка (митр. Іларіона), М. Возняка, І. Петрова, В. Січинського, С. Маслова, І. Свєнціцького і ін., але також багатьох польських, німецьких і московських авторів.

У розвитку українського друкарства виділяє він три окремі періоди: період краківський, коли появились в Кракові перші кириличні друки німця Швайпольда Фіоля: Осмогласник і Часословець в українській редакції 1491 р., білорусько-український період, коли друковано книги на білоруських і українських землях (у Несвіжі, Заблудові) та коли появилися празькі і віленські видання Франціска Скорини, — і третій період, що його автор хоче назвати народним, коли друкарство розвивалося виключно на українських землях: у Галичині (у Львові) і на Волині (в Острозі й Дермані) в рр. 1574-1600.

Автор Історії подає критично перевірені відомості про Швайпольда Фіоля, Франциска Скорину, Симеона Будного, Василя Тяпинського, Петра Мстиславця, Івана Федоровича та його помічників, говорить про їхню діяльність та дає описи поодиноких стародруків, при чому головну увагу звертає на їх зовнішню, технічну сторінку.

Цінність систематичного розгляду Л. Винара в тому, що автор виказав — всупереч твердженням московських дослідників — незалежність початків українського друкарства від московського, насвітлив його вплив на розвиток українського культурного життя та подав старанно зібрану літературу предмету. Його Історія раннього українського друкарства, видана два роки передше англійською мовою старанням денверського університету знайшла прихильні відзиви на сторінках журналів „Ди Юкрейнієн Квотерлі", „Боулдер Дейлі Камера" і „Ди Славік Юропіен Джорнел".

Волод. Радзикевич

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

Де центр світу?

На це запитання дає відповідь „Радянська Культура" з 2-го серпня: „У центрі світу — в Москві, на Красній площі серед могил борців революції" і т. д.

Нові постійні премії в УССР

„З метою заохочення діячів науки на кращі дослідні роботи і відкриття Совєт міністрів УССР дозволив Академії Наук УССР встановити чотири премії імени видатних українських учених. Вони присуджуватимуться Академією раз на три роки." Далі в „Радянській Україні" з 2-го серпня сказано, що кожна премія буде у висоті одної тисячі карбованців та що встановлено такі премії: імени О. Патона — з металургії, М. Крилова — з математики, Л. Писаржевського — з хемії та премія імени В. Юр'єва — за видатні праці про механізми хемічних реакцій.

Збори Відділів Українського Народного Союзу

ДІТРОЙТ, Міш. — Т-во Запорозька Січ, Відд. 75 повідомляє членів, що у місяці серпні 1964 р. місячних зборів не буде. Членські вкладки збиратиме фін. секр. п. В. Верещинський у п'ятницю і суботу кожного тижня від год. 7 - 9 веч. у приміщенні УНДому при вул. Мартин. — Леськів, секр.

СУБОТА, 15-го СЕРПНЯ, 1964 р.:

НЮАРК, Н. Дж. — Місячні збори Т-ва В. Хмельницького, Відд. 133, о год. 7:30 веч. в залі школи св. Ів. Хрестителя при Сенфорд Евню. — Іван Андріїчин, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Місячні збори Б-ва св. Юрія, Відд. 239 від 3-ої до 4-ої до пол. в домі Укр. Амер. Горожан при 847 N. Franklin St. —Михайло Ковальчук, секр.

ПАССЕЙК, Н. Дж. — Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 42, о год. 7:30 веч. в УНДомі при 237 Hope Ave. В зв'язку з імпрезою, яку підготовляє наш Відділ на 13-го вересня ц.р., просимо всіх членів прибути на збори. — В. Марущак, секр.

НЕДІЛЯ, 16-го СЕРПНЯ, 1964 р.:

НЮАРК, Н. Дж. — Побір вкладок у В-ві св. Ів. Хрестителя, Відд. 76, в залі укр. кат. школи при Сенфорд Евню. Просимо членів, які мають дістати допомогу, прийти на збори і принести лікарську посвідку. Проситься членів відібрати дивіденді чеки. — В. Салабун, секр.

Вступайте в члени Вступайте

Посмертні згадки

ОЛЕКСАНДЕР ВОБЕРСЬКИЙ, член 274 Відд. УНСоюзу в Юнгставн, Огайо, помер 20 квітня 1964 р. Покійний народився 25 лютого 1894 р. в Україні. Був фундатором і предсідником Укр. Прав. Церкви св. ап. Петра і Павла. Залишив у смутку дружину Марію, 2 замужні доньки Анну і Марію, 2 синів Михайла і Теодора, брата в Европі та 18 внуків. Похорон відбувся 23 квітня ц. р. до Укр. Прав. Церкви Петра і Павла, а відтак на парафіяльний цвинтар цієї ж Церкви.

Вічна Йому Пам'ять!
А. Добрянська, секр.

КАТЕРИНА ПИЛИПІВ, членка Відділу 253 в Лудлов, Масс. померла по короткій і тяжкій недузі 5-го травня 1964 р., проживши 74 роки. Покійна народилася 1890 р. в селі Верчани, Стрийського повіту в Західній Україні. Залишила у великому смутку мужа Петра, сина Володимира, дочку Стефанію і двоє внуків. Похорон відбувся з укр. кат. церкви св. Петра і Павла в Лудлов на цвинтар св. Альойзія в Індіян Орчард. Вічна Їй Пам'ять!

Управа Відділу.

МИКОЛА ВАСЮРКА, довголітній член Т-ва „Просвіта", Відд. 362 в Bristol, Pa., помер 26-го липня ц.р. на 69-му році життя. Покійний народився в селі Липиця, Дрогобицького повіту, Україна. Він був засновником та довголітнім секретарем 362 Відділу, активним членом Українсько-Американського Клюбу та брав активну участь в українському громадському житті. Залишив у глибокому смутку дружину Парасковію, двох синів Володимира і Юрія, дві замужні доньки — Марію та Анастасію, п'ять внуків та багатьох своїх добрих Приятелів. Похорон відбувся 30-го липня 1964 р. з місцевої укр. кат. церкви на цвинтар при численній участі Родини, Приятелів та членів 362-го Відділу. Вічна Йому Пам'ять!

Управа Відділу.

ТАРЗАН, ч. 5286. Поразка злодіїв!

Збройні сили Тарзана зароїлися біля ворога . . .

Злодії розпачливо оборонялися, але швидко пізнали, що немає жадного виходу . . .

як тільки піддатися в покорі і поразці!